

แรงจูงใจทางการเงินและทัศนคติทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงิน
เพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง
Financial Motivation and Financial Attitudes Affecting Retirement
Financial Planning of Ramkhamhaeng University Personnel

Received:

Revised:

Accepted:

นางสาวธนัชพร สุขสวัสดิ์¹

Thanatchaporn Suksawas

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 2) เพื่อศึกษาแรงจูงใจทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง 3) เพื่อศึกษาทัศนคติทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณนี้คือ บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 360 คน ใช้แบบสอบถามออนไลน์และวิเคราะห์ทางสถิติด้วยสถิติเชิงพรรณนา (ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย) และสถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย t-test, One-Way ANOVA และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาระดับของแรงจูงใจทางการเงินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.559) และผลการศึกษาระดับของทัศนคติทางการเงินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.561) และผลการศึกษาระดับของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.627) ผลการศึกษปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านเพศที่ต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณไม่แตกต่างกัน ส่วนในด้านอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน และพบว่าแรงจูงใจทางการเงินส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 49.60) โดยแรงจูงใจทางการเงินอธิบายการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด คือ ด้านเป้าหมายทางการเงิน มีค่าเท่ากับ 0.310 ($t = 5.453$, $p = 0.000$) รองลงมา คือ ด้านอัตราผลตอบแทนการลงทุน มีค่าเท่ากับ 0.250 ($t = 4.112$, $p = 0.000$) และด้านโอกาสในการลงทุน มีค่าเท่ากับ 0.229 ($t = 4.000$, $p = 0.000$) และพบว่า ทัศนคติทางการเงินส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 60) โดยทัศนคติทางการเงินที่อธิบายการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด คือ ด้านความเข้าใจ มีค่าเท่ากับ 0.321 ($t = 6.265$, $p = 0.000$) รองลงมา คือ ด้านความรู้สึก มีค่าเท่ากับ 0.2810 ($t = 4.805$, $p = 0.000$) และด้านพฤติกรรม มีค่าเท่ากับ 0.255 ($t = 4.736$, $p = 0.000$)

คำสำคัญ: การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ แรงจูงใจทางการเงิน ทัศนคติทางการเงิน

ABSTRACT

This study examined retirement financial planning among personnel of Ramkhamhaeng University. The objectives were: (1) to compare retirement financial planning classified by personal factors; (2) to investigate financial motivation influencing retirement financial planning; and (3) to examine financial attitudes affecting retirement financial planning among university personnel. This quantitative research employed an online questionnaire administered to a sample of 360 personnel of Ramkhamhaeng University. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, and mean, as well as inferential statistics comprising t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and multiple regression analysis.

The results revealed that the overall levels of financial motivation ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.559), financial attitude ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.561), and retirement financial planning ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.627) were all at a high level. Analysis of personal factors indicated that gender differences did not lead to significant differences in opinions regarding retirement financial planning. However, differences in age, marital status, educational level, type of personnel, and monthly income were associated with significantly different levels of retirement financial planning. Furthermore, financial motivation was found to have a strong positive influence on retirement financial planning, accounting for 49.60% of the variance. The most influential factor was financial goal orientation ($\beta = 0.310$, $t = 5.453$, $p = 0.000$), followed by investment return rate ($\beta = 0.250$, $t = 4.112$, $p = 0.000$) and investment opportunity ($\beta = 0.229$, $t = 4.000$, $p = 0.000$). Financial attitude also demonstrated a strong positive influence on retirement financial planning, explaining 60% of the variance. Among the attitude components, financial understanding had the greatest effect ($\beta = 0.321$, $t = 6.265$, $p = 0.000$), followed by financial feelings ($\beta = 0.281$, $t = 4.805$, $p = 0.000$) and financial behavior ($\beta = 0.255$, $t = 4.736$, $p = 0.000$)

Keywords: Financial Planning for Retirement, Financial Motivation, Financial Attitudes

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว โดยข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566) ระบุว่า สัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และคาดว่าจะมีสัดส่วนเกินร้อยละ 30 ภายในปี พ.ศ. 2578 สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนว่าประเทศไทยกำลังเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด” (Super-Aged Society) ซึ่งหมายถึง สังคมที่มีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรในลักษณะนี้ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อมิติทางเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น หากยังนำไปสู่ความจำเป็นในการปรับตัวของระบบสวัสดิการ การดูแลสุขภาพ และระบบการเงินของประเทศ เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น อัตราส่วนระหว่าง

ประชากรวัยทำงานกับผู้สูงอายุย่อมลดลง ส่งผลให้กำลังแรงงานในระบบเศรษฐกิจหดตัว และฐานรายได้ภาษีของประเทศแคบลงขณะเดียวกันภาระงบประมาณของรัฐด้านบำนาญ สวัสดิการ และการดูแลสุขภาพกลับเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย หากไม่มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมด้านการเงินอย่างเพียงพอ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาความยากจนในวัยสูงอายุ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และสังคมโดยรวม (World Bank, 2021)

การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ (Retirement Financial Planning) จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะกระบวนการเตรียมความพร้อมทางการเงินอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการกำหนดเป้าหมายทางการเงิน การออม การลงทุน การจัดการหนี้สิน และการประเมินความต้องการรายได้หลังเกษียณ ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลมีความมั่นคงทางการเงินและสามารถดำรงชีวิตในวัยสูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ (Hershey & Mowen, 2000) การวางแผนดังกล่าวช่วยลดความเสี่ยงในการพึ่งพิงรายได้จากผู้อื่น และสนับสนุนการดำรงชีวิตอย่างอิสระและต่อเนื่องในระยะยาว อย่างไรก็ตามงานวิจัยในประเทศไทยชี้ให้เห็นว่าคนไทยจำนวนมากยังขาดการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างเป็นระบบ แม้ในกลุ่มที่มีรายได้ประจำและมีสวัสดิการรองรับ เช่น ข้าราชการและบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งแม้จะมีรายได้คงที่และสิทธิประโยชน์ด้านบำนาญ แต่ยังคงขาดส่วนการออมและการลงทุนเพื่อวัยเกษียณอยู่ในระดับต่ำ (นพพร วิจิตรรัตน์, 2564) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้บุคคลละเลยการวางแผนการเงินดังกล่าวอาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านจิตวิทยา โดยเฉพาะแรงจูงใจทางการเงินและทัศนคติทางการเงิน แรงจูงใจทางการเงินคือ แรงผลักดันหรือสิ่งกระตุ้นทางจิตวิทยาที่ทำให้บุคคลมุ่งมั่นบรรลุเป้าหมายทางการเงิน เช่น ความต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความกังวลต่อความยากจนในอนาคต หรือความคาดหวังในการดำรงชีวิตหลังเกษียณอย่างมีอิสระ (Hershey & Mowen, 2000) ขณะที่ทัศนคติทางการเงิน หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึก และการรับรู้ของบุคคลต่อการจัดการเงิน ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการออมและการลงทุน (Lim et al., 2020) บุคคลที่มีทัศนคติทางการเงินในเชิงบวกมักให้ความสำคัญกับการออมเพื่ออนาคต และมีแนวโน้มวางแผนการเงินอย่างรอบคอบมากกว่าบุคคลที่มีทัศนคติในเชิงลบ ในต่างประเทศ งานวิจัยจำนวนมากสนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าว โดย Perry และ Morris (2005) พบว่า ทัศนคติทางการเงินมีความเชื่อมโยงกับพฤติกรรมการบริหารเงินอย่างมีนัยสำคัญ และส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเงินในระยะยาว ขณะที่ Joo และ Grable (2005) ยืนยันว่าความรู้ทางการเงิน (financial literacy) เมื่อผนวกเข้ากับแรงจูงใจที่เหมาะสมจะเพิ่มโอกาสที่บุคคลจะมีการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณได้อย่างเพียงพอ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประกอบด้วยบุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน โดยส่วนใหญ่มีรายได้ประจำและได้รับสิทธิประโยชน์จากรัฐ เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การมีสวัสดิการพื้นฐานเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว หากบุคลากรขาดการวางแผนการเงินที่ครอบคลุมและเหมาะสม ทั้งนี้ เนื่องจากค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาของณัฐกิตติ ศรีธรรม (2565) ชี้ให้เห็นว่าบุคลากรกลุ่มดังกล่าวจำนวนมากยังขาดแรงจูงใจและความเข้าใจที่เพียงพอ ในการจัดการการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเกษียณ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมุ่งวิเคราะห์แรงจูงใจทางการเงินและทัศนคติทางการเงินที่มีต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง จึงมีความจำเป็นทั้งในมิติทางวิชาการ และมิติทางปฏิบัติในมิติ

ทางวิชาการ การศึกษาในครั้งนี้จะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ขณะที่ในมิติทางปฏิบัติ ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการออกแบบมาตรการ หรือโปรแกรมส่งเสริม การวางแผนการเงินที่เหมาะสมกับบริบทและลักษณะของบุคลากรในมหาวิทยาลัย อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตหลังเกษียณ ลดภาระการพึ่งพิงครอบครัวและรัฐ และสนับสนุนความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. เพื่อศึกษาทัศนคติทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง

นิยามศัพท์

1. แรงจูงใจทางการเงิน หมายถึง ความต้องการ พลังกดดัน หรือความปรารถนาทางการเงิน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเงินของตนเอง โดยหลักการของ (บุญรุ่ง จันทน์นาค, 2554) อธิบายแรงจูงใจทางการเงิน ประกอบด้วย
 - เป้าหมายทางการเงิน หมายถึง การกำหนดแผนการใช้เงินหลังเกษียณที่เป็นรูปธรรม มีการวางแผนกำหนดระยะเวลาในการบรรลุเป้าหมายทางการเงิน
 - โอกาสในการลงทุน หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุน และโอกาสในการลงทุนที่เหมาะสมกับตนเอง และสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบัน
 - อัตราผลตอบแทนการลงทุน หมายถึง การเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับภายหลังการตัดสินใจลงทุน
2. ทัศนคติทางการเงิน หมายถึง ตัวกลางของความรู้สึก ทั้งความรู้สึกชอบ ไม่ชอบของบุคคล โดยหลักการของ Schiffman et al. (2007) สรุปองค์ประกอบของทัศนคติ ประกอบด้วย
 - ด้านพฤติกรรม หมายถึง ลักษณะการใช้เงิน การจัดการรายรับ-รายจ่าย การวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างมีระบบ
 - ด้านความเข้าใจ หมายถึง ความรู้และการรับรู้ความหมายและความสำคัญของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ความเสี่ยงของการลงทุน และผลกระทบต่าง ๆ
 - ด้านความรู้สึก หมายถึง อารมณ์ และความรู้สึกที่มีต่อการจัดการเงิน เช่น ความมั่นใจ ความกังวล หรือความรู้สึกปลอดภัย
3. การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ หมายถึง กระบวนการในการวางแผนทางการเงินอย่างมีระบบ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย และมีเงินเพียงพอในยามฉุกเฉิน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีในวัยเกษียณ

- รูปแบบการออมเงิน หมายถึง วิธีหรือแนวทางในการเก็บออมและลงทุนเงินอย่างมีระบบตั้งแต่ช่วงที่ยังทำงานอยู่ เพื่อให้เมื่อเข้าสู่วัยเกษียณมีเงินเพียงพอสำหรับใช้จ่ายโดยไม่ต้องพึ่งพารายได้จากการทำงาน

- การเตรียมความพร้อมเพื่อวัยเกษียณ หมายถึง การวางแผนและดำเนินการล่วงหน้า เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมั่นคง มีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีหลังจากที่เลิกทำงานหรือพ้นจากวัยทำงานแล้ว

4. บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง หมายถึง บุคลากรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุนที่ปฏิบัติงานอยู่ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ส่วนกลาง) ในภาคการศึกษาปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการศึกษาแรงจูงใจทางการเงินและทัศนคติทางการเงินเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน และใช้แบบสอบถามการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ประกอบด้วย รูปแบบการออมเงิน และการเตรียมความพร้อมเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจทางการเงิน

แรงจูงใจทางการเงิน Walter Korpi (1979, อ้างถึงใน รุ่งกานต์ แก้วเจริญ, 2561) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า แรงจูงใจ คือ ความต้องการที่เกิดขึ้นจากการถูกกระตุ้นภายในตัวบุคคล และยังไม่ได้รับการตอบสนอง จึงเกิดเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ซาอูธาดา กฤษเลิศกุล (2564) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจเริ่มต้นจากความสนใจ ความพยายาม ความตั้งใจ และนำมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายของตนเอง จึงเกิดเป็นแรงผลักดันที่กระตุ้นให้เกิดการออมหรือการวางแผนทางการเงิน

ทฤษฎีแรงจูงใจขั้นพื้นฐาน ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) Maslow (1970) ได้ให้ความหมายของทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ไว้ว่า คือ แนวคิดทางจิตวิทยาที่เสนอว่า มนุษย์จะถูกกระตุ้นให้เติมเต็มความต้องการขั้นพื้นฐานในลำดับต้นก่อนที่จะพัฒนาความต้องการนี้ออกไปจากด้านล่างสู่ด้านบน ซึ่งคือความต้องการในด้านต่าง ๆ เช่น ความต้องการด้านกายภาพ ความต้องการด้านความมั่นคงและปลอดภัย ความต้องการด้านความรัก ความต้องการด้านความเคารพ และการบรรลุความหมาย หรือความสมบูรณ์ของชีวิต

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติทางการเงิน

Ameliawati and Setiyani (2018, อ้างถึงใน ธารทิพย์ พจนัสภาพ, ขวัญพรที ศรีใส, ธนกร เทียมอุดมฤกษ์, จงจิตต์ แซ่ลี, 2568) กล่าวว่าพฤติกรรมทางการเงินนั้นแสดงออกโดยการวางแผน บริหาร และการควบคุม พฤติกรรมทางการเงินที่ดีสามารถสะท้อนได้จากทัศนคติในการบริหารการเงินอย่างฉลาด ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถและความรู้ในแนวคิดทางการเงินที่บุคคลมีอยู่ สอดคล้องกับซาอูธาดา กฤษเลิศกุล (2564) ได้กล่าวถึง ความเห็น

ของทัศนคติทางการเงินไว้ว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกภายในจิตใจที่สามารถแสดงออกมาทางด้านพฤติกรรม และความรู้สึกทั้งในด้านบวกและด้านลบ ทัศนคติจะเกิดจากการมีประสบการณ์โดยตรงของแต่ละบุคคล

แนวคิดทักษะทางการเงิน FINANCIAL LITERACY: ทักษะทางการเงิน คนไทยควรรู้ผู้ภาวะหนี้ครัวเรือน และพร้อมก้าวสู่สังคมสูงวัย ทักษะทางการเงิน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการเงินในทุกมิติตั้งแต่ ภาพใหญ่อย่างการบริหารจัดการค่าใช้จ่าย การกำหนดเป้าหมายในการมีเงิน การลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ การกู้ยืม จนถึงการวางแผนเรื่องภาษี เพื่อช่วยให้เกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดี และส่งผลให้บุคคลมีสุขภาพทางการเงินที่ดีด้วย แบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

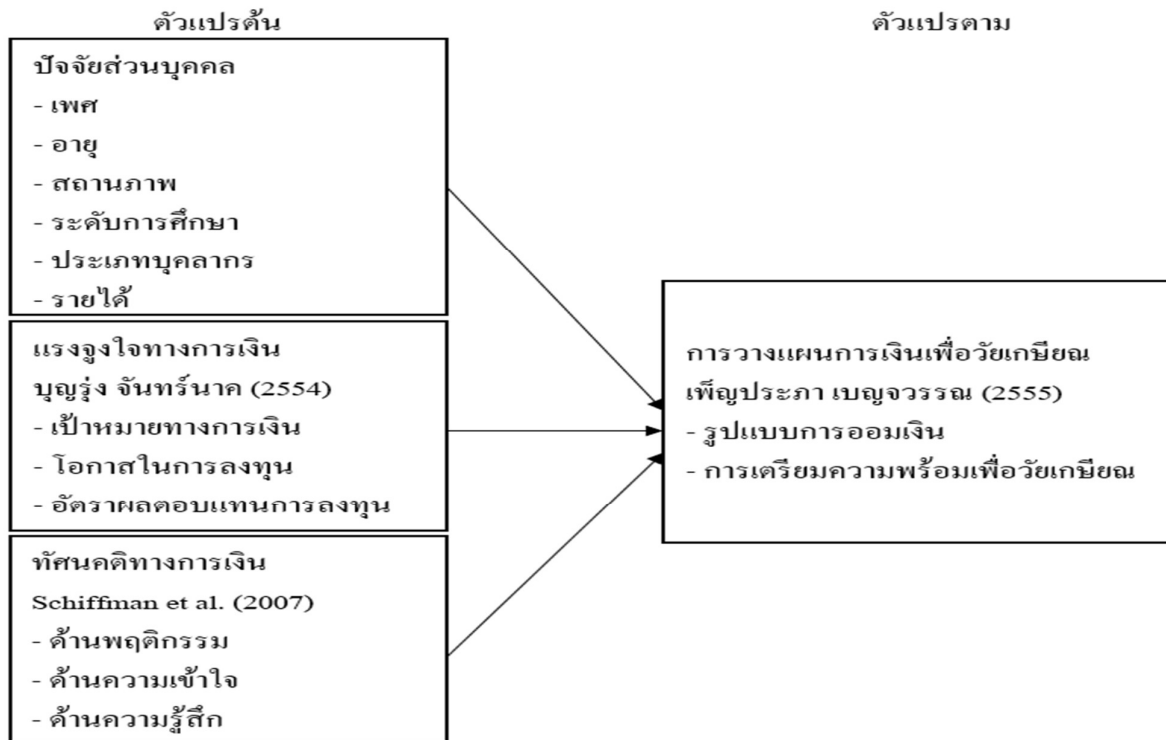
ณัฐารินทร์ กิตติพรวิรัช และศมานันท์ รัตนศิริวิไล (2566) ให้ความหมายของการวางแผนทางการเงินว่า การวางแผนการเงิน คือ กระบวนการในการประเมินและปรับปรุงเพื่อให้เกิดฐานะทางการเงินที่มั่นคงของบุคคล จากการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง และการตัดสินใจในแต่ละบุคคล ซึ่งการวางแผนการเงินมักจะเกี่ยวข้องกับการจัดหา ใช้จ่ายในการเงินของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2565) ที่ได้ให้ความหมายของการวางแผนการเงิน คือ กระบวนการในการจัดทำแผนบริหารจัดการเรื่องการเงินส่วนบุคคลอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายชีวิตตามที่ต้องการได้ แผนการเงินจะประกอบด้วย แผนการใช้จ่าย เป็นเรื่องพื้นฐานในการวางแผนการเงิน โดยเริ่มจากการจดบันทึกรายได้และค่าใช้จ่ายอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมค่าใช้จ่ายของตนเองหรือครอบครัว และมีแนวทางในการสร้างแผนการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. แรงจูงใจทางการเงินส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. ทัศนคติทางการเงินส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระ จำนวน 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยส่วนบุคคล แรงจูงใจทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน และตัวแปรตามจำนวน 1 กลุ่ม คือการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ สามารถอธิบายตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจทางการเงินและทัศนคติทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ แรงจูงใจทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน กับตัวแปรตาม คือ การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างโดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ส่วนกลาง) ทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน ซึ่งทำงานประจำในปีการศึกษาปัจจุบัน จำนวน 3,317 คน ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้จากการใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) โดยกำหนดระดับ ความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน (e) 0.05 ตัวอย่างการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงกำหนดกลุ่มขนาดประชากรตัวอย่าง จำนวน 360 ราย โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจทางการเงินของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติทางการเงินของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง

3. การประเมินความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

3.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาที่ใช้ เพื่อให้

แบบสอบถามมีคุณภาพ ซึ่งส่งผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง พบว่าค่าถามแต่ละข้อ มีดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป สามารถนำไปใช้ได้

3.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า แบบสอบถามเรื่อง แรงจูงใจทางการเงินและทัศนคติทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีค่าความเชื่อมั่นที่ (α) เท่ากับ 0.977 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง (มากกว่า 0.7) จึงนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมาจาก 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการแจกแบบสอบถามจำนวน 360 ชุด ให้บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในช่วงระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล และนำกลับมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้จากการค้นคว้า และรวบรวมเอกสาร และแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ รวมถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA: F-test และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' และทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจทางการเงินและทัศนคติทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง แบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ จากผลการศึกษาวิจัยส่วนบุคคลของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 360 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 45.80 และอื่น ๆ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 30 - 39 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 33.90 รองลงมา อายุ 40 - 49 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 รองลงมา อายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 และอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60 ด้านสถานภาพ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 56.40 รองลงมา สถานภาพสมรส จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 และสถานภาพหม้าย/หย่า จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70 รองลงมา ระดับปริญญาโท จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 41.40 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 และระดับปริญญาเอก จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30 ด้านประเภทบุคลากร ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรประเภทพนักงานมหาวิทยาลัย จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 53.10 รองลงมา บุคลากรประเภทลูกจ้างมหาวิทยาลัย จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 34.40 และบุคลากรประเภทข้าราชการ

จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และด้านรายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 34.20 รองลงมา อยู่ในช่วง 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 20.90 อยู่ในช่วงมากกว่า 40,000 บาท จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 และต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจทางการเงินของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับของแรงจูงใจทางการเงินของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.559) เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ด้านเป้าหมายทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.598) รองลงมา คือ ด้านผลตอบแทนการลงทุน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.642) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เรื่องที่มีด้านโอกาสในการลงทุน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.631)

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติทางการเงินของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับของทัศนคติทางการเงินของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.561) เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ด้านความรู้สึก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.610) รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.633) ด้านความเข้าใจ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.617)

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.627) เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อวัยเกษียณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.652) รองลงมา คือ ด้านรูปแบบการออมเงิน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.659)

ส่วนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตาราง 1 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปัจจัยส่วนบุคคล	F	Sig.	ผลวิเคราะห์
เพศ	2.699	0.069	ไม่แตกต่างกัน
อายุ	9.937	0.000*	แตกต่างกัน
สถานภาพ	9.465	0.000*	แตกต่างกัน
ระดับการศึกษา	5.296	0.001*	แตกต่างกัน
ประเภทบุคลากร	22.025	0.000*	แตกต่างกัน
รายได้ต่อเดือน	12.179	0.000*	แตกต่างกัน

ส่วนที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานความคิดเห็นของแรงจูงใจทางการเงินส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตาราง 2 ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณกับแรงจูงใจทางการเงินของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง

Model	Unstandardized		Standard-	t	Sig.	Tolerance	VIF
	Coefficients		ized				
	B	Std.error	Coefficients				
ค่าคงที่	0.929	0.187		4.955	0.000**		
1. ด้านเป้าหมายทางการเงิน (X1)	0.325	0.060	0.310	5.453	0.000**	0.434	2.303
2. ด้านโอกาสในการลงทุน (X2)	0.228	0.057	0.229	4.000	0.000**	0.429	2.333
3. ด้านอัตราผลตอบแทนการลงทุน (X3)	0.244	0.059	0.250	4.112	0.000**	0.380	2.632

R = 0.707, R Square = 0.500, Adjusted R Square = 0.496, Std.Error of the Estimate = 0.445,
Durbin-Watson = 1.825, F = 118.860, p = 0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 2 แสดงว่าตัวแปรต้น แรงจูงใจทางการเงิน ประกอบด้วย ด้านเป้าหมายทางการเงินด้านโอกาสในการลงทุน ด้านอัตราผลตอบแทนการลงทุน อธิบายความผันแปรของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณได้สูงคิดเป็นร้อยละ 49.60 (Adjusted R² = 0.496) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 118.860, p = 0.000 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ส่วนที่ 7 ผลการทดสอบสมมติฐานความคิดเห็นของทัศนคติทางการเงินส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย เพื่อศึกษาว่าทัศนคติทางการเงินส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐาน ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณกับทัศนคติทางการเงินของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง

Model	Unstandardized		standard	t	Sig.	Tolerance	VIF
	Coefficients		ized				
	B	Std.error	Beta				
ค่าคงที่	0.623	0.165		3.785	0.000**		
1. ด้านพฤติกรรม (X1)	0.253	0.053	0.255	4.736	0.000**	0.383	2.611
2. ด้านความเข้าใจ(X2)	0.327	0.052	0.321	6.265	0.000**	0.423	2.364
3. ด้านความรู้สึกรู้สึก (X3)	0.289	0.060	0.281	4.805	0.000**	0.325	3.080

R = 0.777, R Square = 0.603, Adjusted R Square = 0.600, Std.Error of the Estimate = 0.396, Durbin-Watson = 2.049, F = 180.563, p = 0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 3 แสดงว่าตัวแปรต้น ทัศนคติทางการเงินที่ประกอบด้วย ด้านพฤติกรรมด้านความเข้าใจ ด้านความรู้สึกรู้สึก อธิบายความผันแปรของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณได้สูง คิดเป็นร้อยละ 60 (Adjusted R² = 0.600) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 180.563, p = 0.000) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง แรงจูงใจทางการเงินและทัศนคติทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ด้านรูปแบบการออมเงิน และด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อวัยเกษียณไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา เครือสินธุ์ และคณะ (2566) พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสิงห์บุรีที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน มีสถานภาพต่างกัน และมีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเพื่อชีวิตวัยเกษียณโดยรวมไม่แตกต่างกัน

อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านรูปแบบการออมเงิน และด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน โดยจากงานวิจัย พบว่า บุคลากรที่มีช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาเอก และมีรายได้ 40,000 บาทขึ้นไป จะมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตยา ตระการจันทร์ (2564) พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกันจะมีการวางแผนทางการเงิน เพื่อวัยเกษียณที่แตกต่างกันไป

2. ผลการทดสอบสมมติฐานแรงจูงใจทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า แรงจูงใจทางการเงิน ประกอบด้วย ด้านเป้าหมายทางการเงิน ด้านโอกาสในการลงทุน ด้านอัตราผลตอบแทนการลงทุน สามารถอธิบายการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณได้ร้อยละ 49.60 หมายความว่าระดับของแรงจูงใจทางการเงินมีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณในระดับสูงโดย ด้านเป้าหมายทางการเงินส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด การที่มีเป้าหมายทางการเงินที่ดีจะทำให้การวางแผนการเงิน เพื่อวัยเกษียณดีตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของสกูลรัตน์ เมืองมา และพรวรรณ นันทแพทย์ (2566) พบว่า แรงจูงใจทางการเงินนั้นเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ของกลุ่มวัยเริ่มต้นทำงาน และวัยใกล้เกษียณ

3. ผลการทดสอบสมมติฐานทัศนคติทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ทัศนคติทางการเงินที่ประกอบด้วย ด้านพฤติกรรม ด้านความเข้าใจ ด้านความรู้สึก สามารถอธิบายการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณได้ร้อยละ 60 หมายความว่า ระดับของทัศนคติทางการเงินมีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณในระดับสูง โดยด้านความเข้าใจส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด การมีความเข้าใจเรื่องการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณที่ดีจะทำให้บุคคลมีการวางแผนการเงินมากขึ้นไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของชาญธาดา กฤษเลิศกุล (2564) พบว่า ทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงิน ของลูกค้า เนื่องจากทัศนคติทางการเงินของลูกค้าอยู่ในระดับมาก ซึ่งมาจากการรับรู้ ประสบการณ์ และความเชื่อ

ข้อเสนอแนะ

1. ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนใหญ่มีผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ดังนี้

อายุ ช่วงอายุเป็นตัวกำหนดระยะเวลาในการสะสมเงินและความสามารถในการรับความเสี่ยง จึงควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ด้านการวางแผนการเงินให้เหมาะสมกับช่วงอายุ

สถานภาพ ค่าใช้จ่ายของแต่ละบุคคลและเป้าหมายทางการเงินมีความแตกต่างกันตามสถานภาพ โดยที่สถานภาพโสดสามารถเน้นการออมและการลงทุนเพื่อตนเองได้อย่างเต็มที่ จึงควรเลือกการลงทุนที่ได้ผลตอบแทนสูงและกล้ายอมรับความเสี่ยง ในขณะที่สถานภาพสมรส ต้องเน้นการวางแผนการเงินร่วมกัน จึงควรเน้นการลงทุนที่สามารถคุ้มครองความเสี่ยงของคนในครอบครัว

ระดับการศึกษา ความเข้าใจในเครื่องมือการลงทุนต่าง ๆ และผลตอบแทนของการลงทุน อาจขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา ดังนั้น จึงควรเลือกลงทุนตามระดับความเข้าใจของตนเองเพื่อลดความเสี่ยงต่าง ๆ ในการลงทุน เช่น การศึกษาระดับปริญญาเอก ปริญญาโท และปริญญาตรี ควรเลือกลงทุนในกองทุนรวมหุ้นต่างประเทศ และการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีควรเลือกเป็นการออมอย่างง่าย หรือการออมเพื่อการจัดการหนี้สิน เป็นต้น

ประเภทบุคลากร สวัสดิการหลังการเกษียณอายุราชการมีความแตกต่างกัน เช่น ข้าราชการ มีสวัสดิการบำนาญบำนาญ และ กบข. สนับสนุน จึงควรเน้นการออมเงินในส่วนที่ขาดเพื่อให้เพียงพอต่อการใช้จ่าย พนักงานมหาวิทยาลัย มีการลงทุนผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และประกันสังคมเป็นหลัก เป็นต้น

รายได้ต่อเดือน ระดับรายได้ต่อเดือนเป็นตัวกำหนดความสามารถในการออม การลงทุน รายได้สูงจึงควรเลือกลงทุนเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงและสิทธิประโยชน์ทางภาษี เช่น กองทุน SSF หรือ RMF เป็นต้น ในขณะที่รายได้ปานกลาง ควรเน้นการออมแบบสม่ำเสมอ แม้จะเป็นจำนวนเงินไม่มากแต่เน้นความต่อเนื่อง

2. ในการวางแผนการเงินที่ดี โดยปัจจัยในด้านแรงจูงใจทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด ได้แก่

ด้านเป้าหมายทางการเงิน มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนการจัดทำคู่มือการวางแผนเกษียณรายบุคคล เพื่อให้บุคลากรเห็นภาพรวมของแผนการเงินที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ตามเงื่อนไขของแต่ละบุคคล

ด้านอัตราผลตอบแทนการลงทุน มหาวิทยาลัยควรมีการให้ข้อมูลควบคู่กับด้านโอกาสในการลงทุน เช่น ข้อมูลในผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์การลงทุนต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจที่มากขึ้น ด้านโอกาสในการลงทุน มหาวิทยาลัยควรมีระบบช่วยคัดกรองข้อมูลเศรษฐกิจและแนะนำผลิตภัณฑ์การลงทุนให้เหมาะสมกับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความรู้และมีโอกาสในการลงทุนเพิ่มขึ้น

3. การให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการลงทุนเพื่อวัยเกษียณเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ จะทำให้บุคลากรกล้าลงทุนและกล้ารับความเสี่ยงจากการลงทุนต่าง ๆ มากขึ้น โดยปัจจัยในด้านทัศนคติทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด ได้แก่

ด้านความเข้าใจ มหาวิทยาลัยควรจัดการอบรมเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และความสำคัญของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ หรือรูปแบบการลงทุนต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือการลงทุนในหุ้นต่างประเทศ เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ด้านความรู้สึก เมื่อบุคลากรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณที่เหมาะสมกับตนเองแล้ว จะช่วยให้บุคลากรเกิดความรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจในการลงทุนมากขึ้น ด้านพฤติกรรม มหาวิทยาลัยอาจสนับสนุนการจัดทำแผนรายรับ - รายจ่าย ของบุคลากรแต่ละเดือน โดยกำหนดรูปแบบของแผนให้ง่ายต่อการจัดทำ เพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงการใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือน และการออมเงินเพื่ออนาคตด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแรงจูงใจทางการเงินและทัศนคติทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง เท่านั้น ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษารูปแบบอื่น ๆ และปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ เช่น ปัจจัยด้านจิตวิทยาและความมั่นคงทางอารมณ์ ปัจจัยด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อเพิ่มเติมความรู้ทางวิชาการโดยใช้ผลการวิจัยฉบับนี้เป็นพื้นฐาน เพื่อให้เข้าใจข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

เอกสารอ้างอิง

ชาญธาดา กฤษเลิศกุล. (2564). *ความรู้ทางการเงิน แรงจูงใจทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินและการเลือกรูปแบบการออมและการลงทุนในสถานการณ์วิกฤติโควิด-19 กรณีศึกษา: ลูกค้ายักษ์คู่ชีวิต ธนาคาร B จำกัด (มหาชน) เขตนครปฐม 1. ปรินญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.*

ณัฐารินทร์ กิตติพรวิษฐ์ และศดานันท์ รัตนศิริวิไล. (2566). *การวางแผนการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศไทย. การบริหารการพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.*

ณัฐกิตติ ศรีธรรม. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัย. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 9(1), 33-50.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2566). *การวางแผนการเงิน*. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2569, จาก <https://www.set.or.th/th>

ธารทิพย์ พจน์สุภาพ, ขวัญพรพี ศรีใส, ธนกร เทียมอุดมฤกษ์, จงจิตต์ แซ่ลี. (2568). บทบาทของความรู้ด้านการเงินและทัศนคติทางการเงินต่อพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, ปีที่ 20 ฉบับที่ 71 มกราคม - มีนาคม 2568: 49-50.

นพพร วิจิตรรัตน์. (2564). พฤติกรรมการออมและวางแผนการเงินของข้าราชการในมหาวิทยาลัยของรัฐ. *วารสารการเงินและเศรษฐกิจไทย*, 12(2), 45-61.

รุ่งกานต์ แก้วเจริญ. (2561). แรงจูงใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการร่วมงานฟูลมูนปาร์ตี้เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 13(3), 148-149.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุของประเทศไทย*. สืบค้นจาก <https://www.nso.go.th>

Hershey, D. A., & Mowen, J. C. (2000). Psychological determinants of financial preparedness for retirement. *The Gerontologist*, 40(6), 687-697.

Lim, H., Hanna, S., & Montalto, C. (2020). Attitude toward retirement planning and retirement savings. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 31(1), 83-98.

Maslow, Abraham H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harpers and Row.